

การพัฒนาแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีรื้อสร้างและแนวคิดการโต้แย้ง เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการวิพากษ์ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

Development of an Instructional Model Based on Deconstruction Theory and Argumentation Approach to Enhance Critique Abilities of Undergraduate Students

สุธิญา พุนเอียด* วิภาวรรณ วงษ์สุวรรณ คงเฝ้า และ ชาริณี ตริวรัญญู

Suthiya Pun-iad Wipawan Wongsuwan Kongpow and Charinee Triwaranyu

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Curriculum and Instruction Faculty of Education Chulalongkorn University

*Corresponding Author, E-mail: cusuthiya@gmail.com, โทร. 085-9295151

วันที่ส่งบทความ 4 กุมภาพันธ์ 2564 วันที่แก้ไขครั้งสุดท้าย 15 กุมภาพันธ์ 2564

วันที่ตอบรับบทความ 22 กุมภาพันธ์ 2564 วันที่เผยแพร่ออนไลน์ 1 กรกฎาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบการเรียนการสอนที่เสริมสร้างความสามารถในการวิพากษ์ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต โดยใช้ทฤษฎีรื้อสร้างร่วมกับแนวคิดการโต้แย้ง และเพื่อประเมินคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน การสอนภาษาไทย และการวิพากษ์ รวมจำนวน 6 คน โดยนำรูปแบบการเรียนการสอนที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพไปทดลองนำร่องกับนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนรายวิชาภาษาไทยและการสื่อสาร ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2563 ในสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน และเอกสารประกอบ 2) แบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนนของความสามารถในการวิพากษ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการวิพากษ์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขวนคิด ขวนสงสัย 2) รื้อความคิด และจัดลำดับความสำคัญ 3) ตรวจสอบอย่างรอบด้าน 4) แลกเปลี่ยน โต้แย้ง แสดงเหตุผล และ 5) สร้างมุมมองของตนเอง ผลการประเมินรูปแบบการเรียนการสอน พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, $SD. = 0.11$) ค่าดัชนีความสอดคล้องของคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน มีช่วงเท่ากับ 0.83 - 1.00 ผลการทดลองสอนนำร่อง พบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการวิพากษ์หลังเรียนของผู้เรียนสูงกว่าก่อนการทดลอง แสดงให้เห็นว่า เมื่อผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้และความคิดจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน ผู้เรียนจะวิพากษ์และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลจนนำไปสู่การลงข้อสรุปอย่างเหมาะสมได้

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนการสอน; ทฤษฎีรื้อสร้าง; แนวคิดการโต้แย้ง; ความสามารถในการวิพากษ์; นักศึกษาปริญญาบัณฑิต

Abstract

The objective of this study was to develop an instructional model based on deconstruction theory and argumentation approach to develop the critique abilities of undergraduate students and evaluate the quality of the instructional model. The sample included 6 experts in the fields of curriculum and instructional design and development, teaching the Thai Language and critiquing to assess the content validity and suitability of the instruments. The participants in the study were selected from a group of 30 students of a Thai Language and Communication undergraduate degree program. Research instruments comprised the consistency index of the instructional model's suitability and related literature, and the critiquing ability test and scoring rubrics. Data were analyzed using mean and standard deviations. This instruction model consisted of 5 stages, namely, 1) Questioning for cognition and eliminating doubt, 2) Deconstructing ideas and arranging hierarchy, 3) Checking environmental conditions, 4) Sharing, arguing and reasoning, and 5) Creating personal perspectives. The model was found to be appropriate at the highest level ($\bar{X} = 4.69$, $SD = 0.11$) and the results were verified using an evaluation form (Item-Objective Congruence Index; IOC) was appropriate from 0.83 - 1.00. The results of the pilot study found that the score for critique abilities exceeded that prior to the experiment. This showed that when the students were able to make connections between new ideas and prior knowledge by performing various activities in each step of the instructional model, they could critique and express their opinions rationally, leading to more appropriate conclusions.

Keywords: *Instructional model; Deconstruction theory; Argumentation approach; Critique abilities; Undergraduate students*

บทนำ

ปัจจุบัน สถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงกันทุกมิติ ประเทศไทยจึงได้เตรียมความพร้อมของคนให้ปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความสามารถในการวิพากษ์ที่เป็นกุญแจสำคัญในการคิดและตัดสินใจ สอดคล้องกับที่ OECD (2018) กล่าวว่า ผู้เรียนในปี 2030 ต้องสามารถใช้ความรู้ในสถานการณ์ที่ไม่รู้จักและพัฒนาตนเองด้วยการตัดสินใจ เลือก และพิจารณาสถานการณ์จากมุมมองอื่น ๆ การวิพากษ์ (Critique) ยังเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการทางปัญญาที่เป็นลำดับขั้นและเพิ่มความซับซ้อนขึ้นไป ซึ่งสัมพันธ์กับการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical thinking) อย่างใกล้ชิด จัดเป็นกระบวนการคิดที่สามารถฝึกได้ ผู้วิจัยพบว่า การวิพากษ์ (Critique) อยู่ในการขั้นการประเมินผลเพื่อการตัดสินใจ (Evaluation) (Anderson & Bloom, 2001; Open Polytechnic Kuratini, 2014) แม้การวิพากษ์จะเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในสังคมไทยผ่านสื่อต่าง ๆ แต่สังคมไทยยังขาดการตระหนักถึงความสำคัญของการวิพากษ์ในฐานะพลังทางปัญญาของสังคมร่วมสมัย

สถาบันการศึกษาทุกระดับชั้นจึงเล็งเห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการวิพากษ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเป็นด่านสุดท้ายของการเตรียมบัณฑิตเข้าสู่โลกของการทำงานจริง เนื่องจากความสามารถในการวิพากษ์เป็นขีดสมรรถนะหลักของระบบสารสนเทศทางวิชาการที่ผู้เรียนจะต้องวิพากษ์เทคโนโลยีที่

เชื่อมโยงกับปัญหาในปัจจุบันได้ (Metcalf, Wilson, & Joham, 2002) นอกจากนี้ การวิพากษ์ยังเป็นหนึ่งในความสามารถที่สำคัญที่สุดในมหาวิทยาลัย ผู้เรียนจะต้องวิเคราะห์ (analysis) วิพากษ์ (critique) และไตร่ตรอง (reflection) (UNSW, 2010) การวิพากษ์ยังเป็นชุดเครื่องมือที่ใช้ในการพิจารณาความคิดของตนเองและผู้อื่น อยุ่ไรก็ตาม การวิพากษ์ของผู้เรียนในระดับปริญญาตรียังประสบปัญหาหลายประการ ได้แก่ ประการแรก ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับความหมายของคำว่า “วิพากษ์” ว่าเป็นการแสดงความคิดเห็นเชิงลบ แต่แท้จริงแล้วการประเมินผลที่ดีต้องพิจารณาได้ว่าอะไรเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดี ประการที่สอง ในการให้เหตุผล บุคคลมักคิดว่าตนมีเหตุผลและมีแนวโน้มที่จะเชื่อว่าระบบความเชื่อของตนเป็นสิ่งที่ดีที่สุด ประการที่สาม บุคคลไม่ทราบว่าจะปรับปรุงการคิดที่จะนำไปใช้ในการเรียนและในชีวิตประจำวัน ประการที่สี่ ผู้เรียนไม่เต็มใจที่จะวิพากษ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยวิตกกังวลเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อคิดเห็นของผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า ประการที่ห้า การเข้าใจผิดเกี่ยวกับการทำความเข้าใจข้อมูลในการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนมักเลือกข้อเท็จจริงและคำตอบมากกว่าการเรียนรู้ความสามารถที่จะช่วยให้ตนสร้างคำตัดสินที่ดีขึ้น และประการที่หก การเอาใจใส่ในรายละเอียดไม่เพียงพอของผู้เรียน (Buranapattana, 2006) ดังนั้น จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งในการพัฒนาความสามารถในการวิพากษ์ให้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี โดยจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานความรู้พื้นฐาน และฝึกการคิดควบคู่กันไป (Metcalf et al., 2002; Simmons, 2013)

จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการวิพากษ์ ผู้วิจัยพบว่า ทฤษฎีหรือสร้าง (Deconstruction Theory) ของ Jacques Derrida เป็นทฤษฎีหลังสมัยใหม่ (Postmodern Theory) ซึ่งหักล้างความคิดพื้นฐานของโครงสร้างนิยมที่เชื่อว่า วัตถุ (ตัวบทวรรณกรรม สังคม และมนุษย์) มีระบบหรือโครงสร้างซ่อนอยู่ การรื้อสร้างเป็นวิธีเปิดความคิดและมุมมองที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อย่างไม่ตายตัว เป็นการตีความตามตัวอักษรที่มีศูนย์กลางของความหมาย (logocentric) มีความลื่นไหลและไม่คงที่ (Derrida, 1981) เป็นการถอดรหัสเพื่อรื้อและสร้างสิ่งที่มีอยู่แล้ว โดยพิจารณาความหมายอื่นที่ซ่อนอยู่ในความหมายหนึ่งหรือคำที่มีความหมายสองนัย (double-edged words) เพื่อแสดงให้เห็นสิ่งที่ตรงกันข้าม และการจัดลำดับความสำคัญใหม่ (Rolfe, 2004) ซึ่งมุ่งแสดงให้เห็นว่า ข้อความมีความหมายขัดแย้งกัน (Tyson, 2014) การรื้อสร้างยังเป็นแนวทางหนึ่งที่มุ่งเน้นการอ่านใหม่ (Re-reading) เพื่อฝึกตีความและการสร้างความหมาย ซึ่งส่งเสริมความสามารถในการวิพากษ์ของบุคคลได้ (Royle, 2003) ในด้านการจัดการศึกษา Boytchev (2015) กล่าวว่า การรื้อสร้างเป็นการแยกย่อยความรู้หรือปรากฏการณ์ และนำความรู้ที่นำมาใช้ซ้ำ มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ การแยกส่วนประกอบของความรู้ และมีความหมายสำหรับผู้เรียน ต่อมาจึงใช้ความรู้ที่ได้รับการแยกส่วนประกอบมาใช้สร้างองค์ความรู้ส่วนบุคคล และผู้เรียนจัดเรียงข้อมูลเพื่อสร้างความรู้ใหม่

อย่างไรก็ตาม ผู้ที่มีความสามารถในการวิพากษ์จะต้องค้นหาจุดอ่อนที่เป็นไปได้ในการโต้แย้ง โดยเฉพาะการตั้งคำถามหรือประเด็นต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการอภิปรายที่มีเหตุผล การนำแนวคิดการโต้แย้ง (Argument Approach) ที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างทฤษฎีกับหลักฐานที่นำไปสู่การสนับสนุนหรือหักล้างผลการอธิบาย เป็นการให้ข้อสมมติฐาน โดยเพิ่มเติมสิ่งที่จำเป็นเพื่อไม่ให้เกิดการโต้แย้งผิดพลาด (Polat, Emre, & Aydoğun, 2016) และจำเป็นต้องเชื่อมโยงกับความรู้ที่เป็นไปได้และการประยุกต์ใช้ความรู้กับสถานการณ์จริง โดยการให้เหตุผลจะสนับสนุนข้อกล่าวอ้าง (claims) (Toulmin, 2003) แนวคิดการโต้แย้งเป็นการใช้ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในการแสดงความคิดเห็นที่ประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คนหรือมากกว่า (Lin & Mintzes, 2010) เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิพากษ์ สอดคล้องที่ Johnson and Fankhauser (2018) กล่าวว่า การวิพากษ์เกี่ยวข้องกับความสามารถในการสื่อสารและการมีส่วนร่วม ซึ่งส่งผลให้การรับรู้ (self-perceived) ต่อความสามารถในการวิพากษ์ของตนเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ยังเป็นการเพิ่มพูน

ความสามารถในการคิดขั้นสูง โดยใช้ “วิภาชวิธี” เพื่อพัฒนาความคิดแบบองค์รวม (holistic view) แนวคิด
การโต้แย้งยังกระตุ้นให้ผู้เรียนมุ่งมั่นแสวงหาหลักฐานและเหตุผล รับฟังมุมมองของคนที่เห็นต่างจนนำไปสู่การเปลี่ยน
ความคิด พัฒนาทักษะการสื่อสาร การเป็นพลเมืองที่ดี และการใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ (อัศวิน ณะนะปัด, 2558)

ทฤษฎีรื้อสร้างและแนวคิดการโต้แย้งมีความสัมพันธ์กันในลักษณะการเสริมสร้างความสามารถในการวิพากษ์
ของบุคคลได้ กล่าวคือ การรื้อสร้างช่วยให้บุคคลมีความระมัดระวังรอบคอบ การไตร่ตรองสะท้อนคิด และพิจารณา
สิ่งรอบตัวด้วยวิธีการที่หลากหลาย เริ่มจากการพิจารณาข้อความด้วยความสงสัยและความกระตือรือร้น การตั้งคำถาม
และวิเคราะห์สาร โดยไม่ได้ถือความคิดของตนเป็นใหญ่ (egocentric) เป็นการเปิดความคิดและมุมมองที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ
(Adeosun & Okafor, 2016) รวมทั้งช่วยในการประเมินสถานการณ์ในฐานะเทคโนโลยีสำหรับความคิด (Crowe &
O'Malley, 2006) ในขณะที่แนวคิดการโต้แย้งทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงและแสดงข้อกล่าวอ้างผ่านการให้เหตุผล
สนับสนุน และให้ข้อมูลเพิ่มเติม อีกทั้งยังช่วยผลิตความรู้ การให้ความคิดใหม่ ๆ ที่ได้ผล และเกิดข้อค้นพบ
(Smyrniou, Petropoulou, & Sotiriou, 2015) ซึ่งสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถวิพากษ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ ถูกวิธีและ
สมเหตุสมผล

การวิพากษ์นับเป็นความสามารถที่สำคัญ จำเป็นสำหรับผู้เรียนในการใช้ชีวิตยุคปัจจุบัน หากผู้เรียน
ระดับอุดมศึกษาสามารถวิพากษ์และการถ่ายโอนความรู้ ย่อมทำให้ผู้เรียนมีโอกาสในการมองโลกที่อยู่ท่ามกลางสังคม
พลวัตได้อย่างลุ่มลึกมากยิ่งขึ้น (Simmons, 2013) ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
ตามทฤษฎีรื้อสร้างและแนวคิดการโต้แย้งเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการวิพากษ์ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต เพื่อพัฒนา
ความคิด และบ่มเพาะสติปัญญาในการแสดงความคิดเห็นโดยมีเหตุผลรองรับ ส่งผลให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองในอนาคตของ
ประเทศไทยที่สามารถเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาที่ซับซ้อนและสร้างพลังทางปัญญาเพื่อจรรโลงสังคมและมนุษยชาติได้
อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีรื้อสร้างและแนวคิดการโต้แย้งเพื่อเสริมสร้างความสามารถ
ในการวิพากษ์ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต
2. เพื่อประเมินคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีรื้อสร้างและแนวคิดการโต้แย้งเพื่อเสริมสร้าง
ความสามารถในการวิพากษ์ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and development) รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎี
รื้อสร้างและแนวคิดการโต้แย้งเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการวิพากษ์ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต แบ่งออกเป็น 2
ระยะ ดังนี้

**ระยะที่ 1 (R1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎี
รื้อสร้างและแนวคิดการโต้แย้งเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการวิพากษ์ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต**

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ เพื่อใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน มีประเด็นในการศึกษา ดังนี้

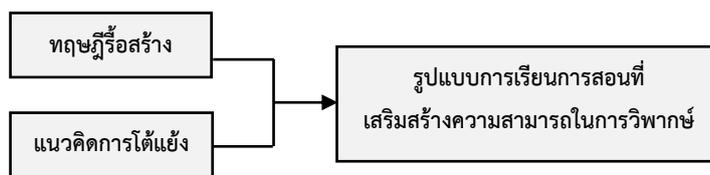
1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1 ศึกษาแนวโน้มความต้องการ สภาพปัญหาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการวิพากษ์ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิตเพื่อกำหนดประเด็นปัญหาในการวิจัย

1.2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การเสริมสร้างความสามารถในการวิพากษ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อกำหนดนิยามและวิเคราะห์องค์ประกอบของความสามารถในการวิพากษ์ ได้แก่ การจัดกระทำข้อมูล การประเมิน การสะท้อนคิด และการลงความเห็น จากนั้นจึงศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่จะนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ได้แก่ ทฤษฎีโครงสร้างและแนวคิดการโต้แย้ง โดยใช้แหล่งข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ หนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

2. กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยนำข้อมูลและสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ในข้อ 1 มากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เสริมสร้างความสามารถในการวิพากษ์ ได้แก่ ทฤษฎีโครงสร้าง และแนวคิดการโต้แย้ง ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระยะที่ 2 (D1) การพัฒนาและรับรองรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีโครงสร้างและแนวคิดการโต้แย้งเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการวิพากษ์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้วิจัยนำข้อมูลและสาระสำคัญของแนวคิดทฤษฎีที่นำไปใช้เสริมสร้างความสามารถในการวิพากษ์จากการศึกษาและวิเคราะห์ในระยะที่ 1 มาเป็นพื้นฐานและแนวทางในการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการเรียนการสอนที่เสริมสร้างความสามารถในการวิพากษ์ การดำเนินการมีดังนี้

1. ร่างเอกสารรูปแบบการเรียนการสอน คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน และแผนการจัดการเรียนรู้
2. นำเอกสารรูปแบบการเรียนการสอน คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน และแผนการจัดการเรียนรู้ (ฉบับร่าง) เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง
3. ปรับปรุง แก้ไขเอกสารตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา โดยดำเนินการดังนี้
  - 3.1 ศึกษาทฤษฎีโครงสร้างและแนวคิดการโต้แย้ง วิเคราะห์หลักการของทั้ง 2 แนวคิด หลังจากนั้นสังเคราะห์หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถในการวิพากษ์
  - 3.2 กำหนดวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน
  - 3.3 นำหลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนมาวิเคราะห์ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนในการวิพากษ์ มากำหนดขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน พฤติกรรมการเรียนการสอนตามบทบาทผู้สอนและบทบาทผู้เรียน

3.4 กำหนดแนวทางการวัดประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
ของรูปแบบการเรียนการสอน

4. นำร่างเอกสารที่ผ่านการเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเลือกแบบเจาะจงเพื่อ
พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากความต้องการ ความครอบคลุม ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของเนื้อหา
ด้วยการประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการเรียนการสอน คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน และแผนการจัดการ
เรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนภาษาไทย
จำนวน 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิพากษ์ จำนวน 1 คน รวมจำนวน 6 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง
นำร่อง ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ในสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน และเอกสารประกอบ
รูปแบบการเรียนการสอน (ฉบับร่าง) แบบประเมินแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบประเมินความถูกต้อง เหมาะสม
และส่วนที่ 2 แบบประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน และ 2) แบบวัดและเกณฑ์
การให้คะแนนของความสามารถในการวิพากษ์ (ฉบับร่าง)

**แบบประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน และเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน (ฉบับ
ร่าง)**

ส่วนที่ 1 แบบประเมินความถูกต้อง เหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนและเอกสารประกอบรูปแบบ
การเรียนการสอน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ 1 คะแนน (รายละเอียดดังกล่าวมีความถูกต้อง และ
เหมาะสมในระดับน้อยที่สุด) จนถึง 5 คะแนน (รายละเอียดดังกล่าวมีความถูกต้องและเหมาะสมในระดับมากที่สุด)
ประเมินเป็นรายข้อแล้วนำผลคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย แล้วเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

การกำหนดคะแนนเฉลี่ยของผลของการประเมิน คือ คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ถือว่าใช้ได้ ไม่ต้องปรับปรุง
แต่ถ้าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 3.50 ต้องปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

ส่วนที่ 2 แบบประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน เป็นแบบประเมินแบบ
ตรวจสอบรายการตามเกณฑ์การประเมิน มีลักษณะเป็นมาตราประมาณ 3 ระดับ ได้แก่ ถูกต้องเหมาะสม ไม่แน่ใจ
ไม่ถูกต้อง/ไม่เหมาะสม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นปลายเปิด ผู้วิจัยนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์
คะแนนความถูกต้อง เหมาะสม และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC)

แบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนนของความสามารถในการวิพากษ์ (ฉบับร่าง)

ผู้วิจัยนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์คะแนนความถูกต้อง เหมาะสม และหาค่าดัชนีความ
สอดคล้องของแบบวัดความสามารถในการวิพากษ์ จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการวิพากษ์ก่อน และ
หลังเรียนแบบอัตโนมัติ ซึ่งมีลักษณะคู่ขนานกัน รูปแบบข้อสอบและจำนวนข้อคำถามเท่ากันและมีค่าความยากง่ายใกล้เคียง

กัน จำนวน 2 ตอน 8 ข้อ รวม 50 คะแนน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ ได้แก่ ดีมาก ดี ปานกลาง พอใช้ และปรับปรุง

การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ของร่างรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น กำหนดประเด็นในการประเมินความถูกต้อง เหมาะสมตามองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอน และการประเมินผลรูปแบบการเรียนการสอน

2. นำแบบประเมินรูปแบบการเรียนการสอน แบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนนของความสามารถในการวิพากษ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมของเนื้อหาและการใช้ภาษา หลังจากนั้นปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. นำร่างรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างและแนวคิดการโต้แย้งเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการวิพากษ์ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต โดยการวิเคราะห์หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการหลักการของทฤษฎีการสร้างและแนวคิดการโต้แย้งเพื่อนำมาเป็นพื้นฐานในการกำหนดวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล และนำร่างแบบวัดความสามารถและเกณฑ์การให้คะแนนของความสามารถในการวิพากษ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2. รวบรวมผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเทียบระดับคะแนนความถูกต้อง เหมาะสม โดยนำคะแนนเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน

3. เสนอขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคนเพื่อปกป้องบุคคลจากความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการเข้าร่วมการวิจัย โดยได้รับอนุมัติให้ดำเนินการศึกษาวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามใบรับรองโครงการวิจัยที่ 067/63 เลขที่ COA No. 103/2563 ลงวันที่ 12 มิถุนายน 2563

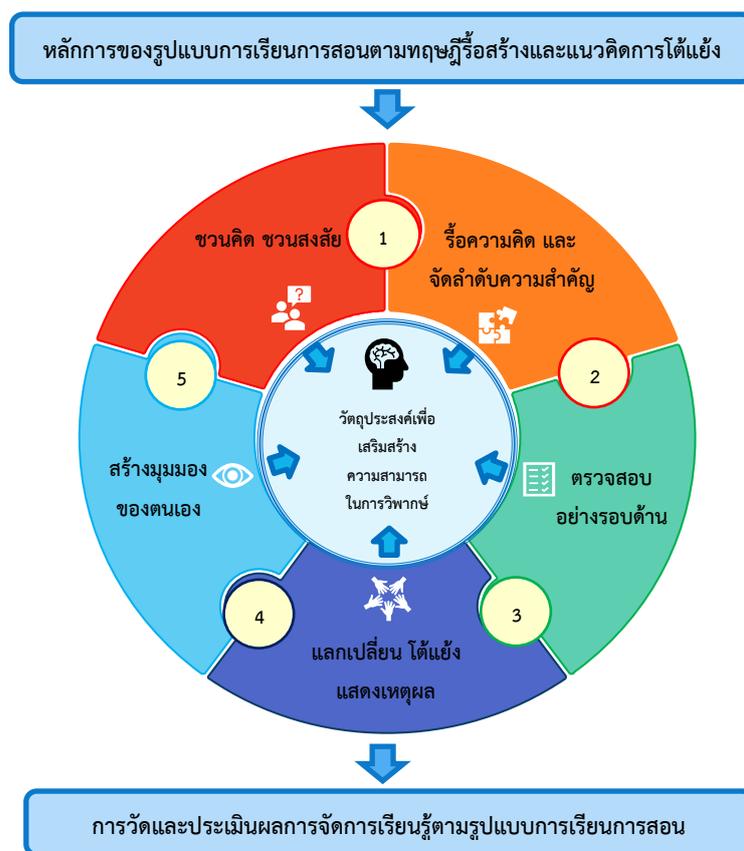
ผลการศึกษา

ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็นสอดคล้องตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้แก่ ผลการพัฒนา
รูปแบบการเรียนการสอน และผลการประเมินคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอน มีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการพัฒนาการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างและแนวคิดการโต้แย้งเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการวิพากษ์ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่รองรับรูปแบบการเรียนการสอนที่จะนำไปเสริมสร้างความสามารถในการวิพากษ์ให้แก่ผู้เรียน พบว่า ทฤษฎีการสร้างช่วยให้ผู้เรียนเห็นมุมมองใหม่ผ่านการวิเคราะห์คู่ตรงข้ามหรือไม่สอดคล้องกัน ส่วนแนวคิดการโต้แย้งช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม แล้วนำความรู้ที่ได้มาสร้างข้อสรุปที่ถูกต้องเหมาะสม ดังนี้

1.1 รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างและแนวคิดการโต้แย้งเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการวิพากษ์ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต แสดงได้ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีโครงสร้างและแนวคิดการโต้แย้ง เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการวิพากษ์ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต

องค์ประกอบของแผนภาพข้างต้น มีรายละเอียด ดังนี้

1) หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน มี 5 ประการ ดังนี้

1.1 การเรียนรู้โดยศึกษาเรื่องราว ปัญหา ประเด็นหรือสถานการณ์ที่มีลักษณะกำกวมและความคลุมเครือ โดยเชื่อมโยงความรู้ และประสบการณ์เดิมเพื่อทำความเข้าใจสถานการณ์ที่กำหนด

1.2 การเรียนรู้โดยการพิจารณาความแตกต่าง และความไม่สอดคล้องกันของข้อความหรือสถานการณ์ที่กำหนด โดยฝึกแยกส่วนประกอบของข้อมูลเพื่อเห็นสิ่งที่ไม่ได้ให้ความสำคัญหรือละไว้

1.3 การเรียนรู้โดยการจัดลำดับความสำคัญผ่านการแสวงหาข้อโต้แย้ง หลักฐาน และเหตุผลสนับสนุนจาก แหล่งข้อมูลต่าง ๆ ร่วมกับการค้นหาข้อมูล โดยอาศัยประสบการณ์ ทักษะคิด นำเสียง บริบทของชีวิตจริง และสังคมเพื่อ สังเคราะห์ความรู้ ใช้มุมมองที่แตกต่างไปจากเดิมอย่างรอบด้านเพื่อตอบคำถามที่เป็นข้อสงสัย

1.4 การเรียนรู้โดยใช้มุมมองที่แตกต่างและรอบด้านผ่านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ ในชั้นเรียนอันหลากหลาย โดยอธิบาย อภิปราย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตามลักษณะผู้เรียน เพื่อพิจารณาเหตุผล ข้อมูล ข้อจำกัดในมุมมองของตนและผู้อื่น อันจะนำไปสู่การทำความเข้าใจ ตัดสินใจ และประเมินว่าจะเชื่อหรือไม่เชื่อ

1.5 การเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลที่เกิดขึ้นจากการให้มุมมองอื่น ให้ทางเลือกหรือสร้าง ความหมายใหม่ เพื่อทำให้เกิดการยอมรับในทางเลือก หรือความหมายใหม่ที่สมเหตุสมผล.

2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างและแนวคิดการโต้แย้ง มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้าง
ความสามารถในการวิพากษ์ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดอย่างรอบด้านและแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

3) ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ชวนคิด ชวนสงสัย เป็นขั้นตอนของการตรวจสอบพื้นฐานความคิดของผู้เรียน กล่าวคือ ผู้สอน
วิเคราะห์ความคิดและมุมมองของผู้เรียนเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน โดยผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันตั้งคำถามในประเด็นที่ยังเป็น
ข้อสงสัย

ขั้นตอนที่ 2 รื้อความคิด และจัดลำดับความสำคัญ เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนได้ขบคิดและพิจารณาปัญหา
เปรียบเทียบกับลักษณะของสิ่งที่แตกต่าง เป็นคู่เด่น ไม่สอดคล้อง หรือตรงกันข้าม แล้วนำมาเรียบเรียงและจัดลำดับความคิด
ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้เรียนกำหนดและเปรียบเทียบสิ่งที่แตกต่าง เป็นคู่เด่น ไม่สอดคล้อง หรือตรงกันข้ามในสถานการณ์
2. ผู้เรียนจัดลำดับความสำคัญของสิ่งที่แตกต่าง เป็นคู่เด่น ไม่สอดคล้อง หรือตรงกันข้ามที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบอย่างรอบด้าน เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนตรวจสอบลักษณะของความรู้และข้อมูลที่มีใน
ขั้นตอนที่ 2 และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้เรียนพิจารณา และตรวจสอบข้อมูลและหลักฐานที่มีอยู่
2. ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลและหลักฐานเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 4 แลกเปลี่ยน โต้แย้ง แสดงเหตุผล เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนได้รับฟังข้อมูลและหลักฐานต่าง ๆ ร่วมกับ
เพื่อนในชั้นเรียน ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นของตนเอง แล้วนำมาอภิปรายแลกเปลี่ยนมุมมองความคิดกับผู้อื่น
2. ผู้เรียนค้นหาข้อดี ข้อจำกัดหรือข้อบกพร่องที่มีในมุมมองของตนเองและข้อโต้แย้งของผู้อื่น
3. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปแนวคิดที่ได้จากการอภิปราย และพิจารณาความเป็นไปได้ของข้อสรุป

ขั้นตอนที่ 5 สร้างมุมมองของตนเอง เป็นขั้นตอนการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลที่เป็นของตนเองหลังจาก
ที่ได้ใช้ข้อมูลและหลักฐานต่าง ๆ มาจัดการกับปัญหาและสถานการณ์ ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้เรียนพิจารณาความคิดของตนเองและมุมมองของผู้อื่นเพื่อนำมาจัดการกับสถานการณ์นั้นอีกครั้ง
2. ผู้เรียนสร้างมุมมองที่สมเหตุสมผลของตนเอง

4) การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน โดย
ก่อนและหลังการทดลองใช้แบบวัดความสามารถในการวิพากษ์ ระหว่างการทดลองใช้แบบวัดความสามารถในการ
วิพากษ์ในรูปแบบแบบฝึกหัด และประเมินจากแบบบันทึกการเรียนรู้ รวมทั้งสังเกตพฤติกรรมกรรมการทำกิจกรรมในชั้นเรียน

1.2 ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอน แบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนนของความสามารถ ในการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ มีรายละเอียด ดังนี้

1.2.1 ผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความเห็นว่า รูปแบบการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับการเสริมสร้างความสามารถ
ในการวิพากษ์ หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนมีความครอบคลุมทฤษฎีการสร้างและแนวคิดการโต้แย้ง

ตารางที่ 2 คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และค่าดัชนีความสอดคล้องของคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน

รายการประเมิน	ความตรง	
	IOC	แปลผล
จุดประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน		
ครอบคลุมลักษณะความสามารถในการวิพากษ์ องค์ประกอบและพฤติกรรมที่ต้องการศึกษาชัดเจน	1	สอดคล้อง
แนวคิดพื้นฐานของรูปแบบการเรียนการสอน		
1. แนวคิด หลักการของทฤษฎีหรือสร้างชัดเจนสอดคล้องกับจุดประสงค์ของรูปแบบ	0.83	สอดคล้อง
2. แนวคิด หลักการของแนวคิดการโต้แย้งชัดเจนสอดคล้องกับจุดประสงค์ของรูปแบบ	1	สอดคล้อง
3. การวิเคราะห์แนวคิด หลักการของทฤษฎีหรือสร้างเหมาะสม	0.83	สอดคล้อง
4. การวิเคราะห์แนวคิด หลักการของแนวคิดการโต้แย้งเหมาะสม	1	สอดคล้อง
หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน		
1. หลักการของรูปแบบมีการบูรณาการทฤษฎีหรือสร้างและแนวคิดการโต้แย้งครอบคลุม ครบถ้วน	0.83	สอดคล้อง
2. หลักการของรูปแบบมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน	1	สอดคล้อง
ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน		
1. ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักการของแนวคิดพื้นฐาน และจุดประสงค์ของรูปแบบ	1	สอดคล้อง
2. ลำดับขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนมีความเหมาะสม ชัดเจน เข้าใจง่าย	1	สอดคล้อง
3. กิจกรรมในแต่ละขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนชัดเจน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	1	สอดคล้อง
พฤติกรรมผู้สอนและพฤติกรรมผู้เรียน		
1. พฤติกรรมผู้สอนสอดคล้องกับกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน	1	สอดคล้อง
2. พฤติกรรมผู้เรียนสอดคล้องกับกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน	0.83	สอดคล้อง
การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอน		
1. เครื่องมือวัดและประเมินผลสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนการสอน	1	สอดคล้อง
2. รูปแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลก่อน ระหว่างเรียน และหลังเรียน มีความเหมาะสม	1	สอดคล้อง
3. เครื่องมือวัดและประเมินผลให้ข้อมูลป้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ข้อมูล	1	สอดคล้อง
แผนการจัดการเรียนรู้		
สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียนการสอน กระบวนการจัดการเรียนการสอนครบถ้วน สมบูรณ์ และสามารถนำไปใช้ได้จริง	1	สอดคล้อง
เอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน		
รายละเอียดครบถ้วน ชัดเจน และสามารถนำไปใช้ได้จริง	1	สอดคล้อง

1.2.1.3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมในการปรับปรุงคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน

ผู้ทรงคุณวุฒิได้มีข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมในการปรับปรุงคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) **แนวคิดพื้นฐานของรูปแบบการเรียนการสอน** ด้วยตรรกะธรรมชาติของมนุษย์ จะมีเหตุผลของตนเอง และมักแสดงเหตุผลทั้งถูกและไม่ถูกต้อง โดยจะหยิบยกหลักฐานมาประกอบเฉพาะที่ตนต้องการ ในการวัดและประเมินผลการวิพากษ์ของผู้เรียน ผู้สอนจึงควรพิจารณาเหตุผลและความหนักแน่นของข้อมูลที่ผู้เรียนนำมาใช้เป็นสำคัญ

2) **ขั้นตอนการเรียนการสอน** ขั้นตอนที่ 2 รื้อความคิด และจัดลำดับความสำคัญ ควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนคิดในมุมมองที่หลากหลาย โดยอาจยังไม่สรุปคำตอบแบบตายตัว ในขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบอย่างรอบด้าน ควรให้ผู้เรียนสืบค้นโดยใช้เครื่องมือหรือช่องทางต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลมาสนับสนุนความคิด

ในขั้นตอนที่ 5 สร้างมุมมองของตนเอง ผู้เรียนจะถูกตัดสินหรือประเมินค่ามุมมองที่ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นตามเกณฑ์ การประเมินผล ผู้สอนควรอธิบายกับผู้เรียนว่า การตัดสินดังกล่าวจำเป็นต้องมีเพราะอะไรเพื่อไม่ให้ผู้เรียนวิตกกังวล ว่าตนจะตอบผิดในการสร้างมุมมองใหม่ ทั้งนี้ ในการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนวิพากษ์ ผู้สอนควรใช้ทั้งการอธิบาย ซึ่งเป็นการพูดและการเขียนผสมกัน เนื่องจากการอธิบายและการเขียนข้อความยาวอาจจะบั่นทอนกำลังใจของผู้เรียนได้

3) **ระยะเวลา** ควรเพิ่มระยะเวลาให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลและหลักฐานจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มเติม

4) **พฤติกรรมของผู้สอนและผู้เรียน** ในการแลกเปลี่ยนความคิดของผู้เรียน ผู้สอนจะต้องทำให้ห้องเรียนเป็น พื้นที่ปลอดภัย (safe space) ถ้าผู้สอนตัดสินความคิดของผู้เรียน ทำให้จะไปไม่ถึงจุดประสงค์ของรูปแบบ การเรียนการสอน เพราะการพัฒนาความคิดไม่จำเป็นต้องมีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว ทั้งนี้ ผู้สอนควรคอยสังเกต ช่วยเหลือ และกระตุ้นผู้เรียนที่ไม่ถนัดในการคิดวิเคราะห์ ไม่กล้าแสดงออกหรือไม่กล้าโต้แย้งผู้เรียนที่เห็นต่างกับตนด้วย

5) **คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน** ควรระบุแนวทางพิจารณาคำตอบของผู้เรียนไว้ในคู่มือการใช้รูปแบบ การเรียนการสอน เพราะคำตอบที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนอาจมีทั้งคำตอบที่ถูกต้องและถูกใจ กรณีเน้นน้ำหนักการให้คะแนนที่ การให้เหตุผล ควรพิจารณาความหนักแน่นของเหตุผลที่ใช้สนับสนุน

6) **การเลือกบทอ่านหรือสถานการณ์ที่นำมาใช้** ควรพิจารณาเลือกข้อเขียนที่มีความหมายแฝงด้วย ผู้วิจัยจึง ปรับบทอ่านและสถานการณ์ เช่น กวีนิพนธ์ ข่าว และวิดีโอต่าง ๆ ที่ปรากฏความหมายแฝงด้วย

1.2.2 ผลการประเมินคุณภาพของแบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนนของความสามารถในการวิพากษ์

ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนนของความสามารถในการวิพากษ์ พบว่า มีค่าดัชนี ความสอดคล้องเฉลี่ยของทุกรายการเท่ากับช่วง 0.75 – 1 เมื่อพิจารณาการตรวจสอบองค์ประกอบของเครื่องมือที่ใช้วัด ความสามารถในการวิพากษ์ขององค์ประกอบทั้ง 4 พบว่า องค์ประกอบความสามารถในการจัดกระทำข้อมูล มีค่า IOC เท่ากับช่วง 0.75 – 1 ความสามารถในการประเมิน มีค่า IOC เท่ากับ 1 ความสามารถในการสะท้อนคิด มีค่าเท่ากับช่วง 0.75 – 1 และความสามารถในการลงความเห็น มีค่า IOC เท่ากับช่วง 0.88 – 1

2. ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยปรับปรุงรายละเอียดของรูปแบบการเรียนการสอนตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิข้างต้น แล้วนำไป ประเมินคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอน โดยทดลองนำร่อง 2 ครั้ง กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนรายวิชา ภาษาไทยและการสื่อสาร ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2563 ในสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง จำนวน 30 คน โดยได้ วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการวิพากษ์ก่อนและหลังใช้รูปแบบการเรียนการสอนจากแบบวัด และเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการวิพากษ์ พบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการวิพากษ์ของผู้เรียนก่อน การทดลองเท่ากับ 31.97 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองเท่ากับ 37.47 ในการทดลองนำร่องมีข้อค้นพบ ดังนี้

ผลการทดลองนำร่องครั้งที่ 1 พบว่า ผู้เรียนยังมีแนวโน้มคล้อยตามข้อมูลจากบทอ่านหรือสถานการณ์ที่ กำหนด ยังไม่สามารถคิดประเด็นที่แตกต่างออกไป เมื่อผู้วิจัยใช้การยกตัวอย่างและแสดงวิธีคิดเพื่อริ่ความคิดเดิมของ ผู้เรียน ขอบเขตความคิดของผู้เรียนในการวิพากษ์ยังไม่กว้างขวาง เพราะผู้เรียนเลือกระบุประเด็นเดียวกับที่ผู้วิจัย ยกตัวอย่าง ผู้เรียนยังลังเลและไม่สามารถตัดสินใจว่าแหล่งข้อมูลที่ให้นำเชื่อถือหรือไม่ และไม่มั่นใจว่าข้อมูลหรือหลักฐาน ที่นำมาสนับสนุนสอดคล้องกับประเด็น ตลอดจนไม่สามารถระบุจุดมุ่งหมายแฝงในสารหรือนำเสนอมุมมองอื่นได้

ผู้วิจัยนำข้อค้นพบจากผลการทดลองนำร่องครั้งที่ 1 มาปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอน ได้แก่ ขั้นตอนของรูปแบบ ในขั้นตอนที่ 1 ได้ปรับคำถามให้ใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันของผู้เรียนมากขึ้น
ขั้นตอนที่ 2 แนะนำผู้เรียนให้ทราบว่าเมื่อไรต้องเชื่อมโยงความคิดกับสถานการณ์ที่กำหนด ขั้นตอนที่ 3 กำหนดให้ผู้เรียน
ตรวจสอบความคิดว่าจะใช้ประเด็นใดในการโต้แย้งหรือสนับสนุนความคิด แล้วจึงให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลที่เฉพาะเจาะจง
ขั้นตอนที่ 4 กำหนดบทบาทของผู้เรียนในการทำงานกลุ่ม และขั้นตอนที่ 5 กำหนดให้ผู้เรียนตรวจสอบความคิด ระบุ
เหตุผล และข้อสรุปที่สมเหตุสมผลอีกครั้ง ด้านระยะเวลา ได้กำหนดกรอบเวลาการฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่ชัดเจน และได้ลด
ขนาดจำนวนของสมาชิกในแต่ละกลุ่มเพื่อให้ทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นต่อเพื่อนร่วมชั้นเรียน

ผลการทดลองนำร่องครั้งที่ 2 พบว่า ผู้เรียนสามารถขยายขอบเขตทางความคิดได้ดีขึ้นและแสดงความคิดเห็น
ที่มีต่อสถานการณ์ในมุมมองต่าง ๆ ได้น่าสนใจ โดยดึงประสบการณ์เดิมและสามารถเลือกใช้ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มา
ประกอบความคิด และนำความคิดต่าง ๆ มาใช้ลงข้อสรุปในการทำกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น

อภิปรายผลการศึกษา

การอภิปรายผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีหรือสร้างและแนวคิดการโต้แย้งเพื่อเสริมสร้าง
ความสามารถในการวิพากษ์ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. การอภิปรายผลเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

การอภิปรายผลเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วยจุดเด่นของรูปแบบการเรียนการสอน
และโอกาสในการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 จุดเด่นของรูปแบบการเรียนการสอน

จากการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีหรือสร้างและแนวคิดการโต้แย้งที่มีความ
เหมาะสมในระดับมากที่สุด ผู้วิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนมีจุดเด่น 3 ประการ ดังนี้

1.1.1 พัฒนามาตามหลักการที่มีแนวคิดทฤษฎีรองรับและผ่านการตรวจสอบคุณภาพ โดยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้าน
หลักสูตรและการสอน การสอนภาษาไทย และการวิพากษ์ ซึ่งได้หาค่าดัชนีประสิทธิผล แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข พบว่า
องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนที่มีคะแนนเฉลี่ยความถูกต้อง เหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ วัตถุประสงค์ของ
รูปแบบการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.83$, $SD. = 0.41$) เนื่องจากวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนมุ่งเสริมสร้าง
ความสามารถในการวิพากษ์ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลผ่านการทำกิจกรรมที่ทำให้
ผู้เรียนไม่ต้องกังวลว่าความคิดเห็นที่แตกต่างจากผู้อื่นจะเป็นสิ่งที่ผิด กล่าวคือ ทฤษฎีหรือสร้างเป็นการตั้งคำถาม และ
ตอบคำถามต่อประเด็นที่ยังคลุมเครือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาเหตุผล และถอดความคิดที่แฝงอยู่ว่าแต่ละสิ่งมีความ
เกี่ยวข้องกันและกันอย่างไร เป็นทฤษฎีที่อธิบายและแสดงให้เห็นที่มาของการผลิตสารนั้น ๆ ส่วนแนวคิดการโต้แย้ง
มุ่งเน้นการสื่อสารระหว่างบุคคลเพื่ออธิบายคำตอบ แสดงให้เห็นมุมมองที่แตกต่างออกไป โดยให้เหตุผล และหลักฐาน
สนับสนุนเชิงประจักษ์ เชื่อมโยงข้อมูลและหลักฐานต่าง ๆ พร้อมทั้งระบุข้อจำกัดหรือข้อบกพร่องของอีกฝ่ายเพื่อนำไปสู่
ข้อสรุปที่เหมาะสม ซึ่งพัฒนาความสามารถในการวิพากษ์ได้ สอดคล้องกับที่ Sokhi-Bulley (2013) กล่าวว่า การวิพากษ์
เป็นความสามารถในการระบุแนวคิด มุมมอง และทัศนคติ รวมทั้งวิธีการตั้งคำถาม ซึ่งเป็นการตรวจสอบความหมายที่
ผลิตขึ้นในสังคม

1.1.2 มีขั้นตอนของรูปแบบที่นำมาใช้เสริมสร้างความสามารถในการวิพากษ์ได้ แต่ละขั้นตอนของรูปแบบการ
เรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีหลักการที่นำไปสู่การเสริมสร้างความสามารถในการวิพากษ์ของผู้เรียน ซึ่งให้ผู้เรียนเชื่อมโยง

ความรู้ในตนกับความรู้ต่าง ๆ อย่างรอบด้าน อันนำไปสู่การพัฒนาการคิดขั้นสูง ไตร่ตรองข้อมูลโดยใช้เหตุผล และ
หลักฐานต่าง ๆ ที่น่าเชื่อถือประกอบ จนสามารถตัดสินใจและลงความเห็นที่เหมาะสมได้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 ผู้เรียนได้สำรวจความคิด ใช้ประสบการณ์เดิม เชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่
การตั้งคำถามเกี่ยวกับประเด็นที่ยังเป็นข้อสงสัยกับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนระบุประเด็นได้ โดยนำข้อมูลต่าง ๆ มาจัดกระทำ
ทั้งการวิเคราะห์ และการตีความสาร เมื่อผู้เรียนได้จัดกระทำกับข้อมูลด้วยการพิจารณาคู่ตรงกันข้าม ขัดแย้งหรือไม่
สอดคล้องกัน ผู้เรียนได้เห็นร่องรอยของความคิดที่ผู้นำเสนอเสนอไม่ได้นำเสนอให้เห็นเด่นชัดหรือนำเสนออย่าง
ตรงไปตรงมา สอดคล้องกับที่ ออมสิน จตุพร (2556) กล่าวว่า ความรู้เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นในบริบทของสังคมวัฒนธรรมและ
การเมืองที่มีความแตกต่างและหลากหลาย ไม่ได้มีความเป็นกลาง แต่มีลักษณะที่สัมพันธ์กับบริบทสังคมนั้น ๆ แต่ขึ้นอยู่กับ
การตีความของแต่ละบุคคล ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวได้ช่วยเสริมสร้างความสามารถในการจัดกระทำข้อมูลของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 3 และขั้นที่ 4 ทำให้ผู้เรียนสามารถระบุการตัดสินใจของตนเอง การทำกิจกรรมการสำรวจตรวจสอบ
ข้อมูลต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนมีทางเลือกเพิ่มมากขึ้น มีข้อมูลหลากหลายเพื่อประกอบการตัดสินใจ และลงข้อสรุป สอดคล้อง
กับที่ อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท (2547) ให้ความเห็นว่า ในการวิพากษ์ การประเมินเป็นมิติที่ต้องให้เหตุผล
อันประกอบด้วยความรู้และความเหมาะสม ในขณะที่เดียวกันกับที่ Open Polytechnic Kuratini (2014) กล่าวว่า ในการ
ประเมินมุมมองมาจากการที่บุคคลวิเคราะห์ข้อมูล มองเห็นมุมมองที่แตกต่าง และมีข้อมูลหรือหลักฐานสนับสนุนที่ไม่
เท่ากัน เมื่อบุคคลมีข้อมูลที่ครบถ้วนอย่างเพียงพอในทุกมุมมอง จะทำให้ตัดสินใจได้ว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับมุมมอง
นั้นบนฐานของหลักการและเหตุผล การให้ผู้เรียนโต้แย้งระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนยังส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจ
และสร้างประสบการณ์ใหม่ให้ผู้เรียน ผู้เรียนจะตัดสินใจได้ดีขึ้นเมื่อพบสถานการณ์อื่น ๆ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการโต้แย้ง
ที่ผู้เรียนมีบทบาทในการปฏิสัมพันธ์กันเพื่อแลกเปลี่ยนมุมมอง ปรับความคิด และคิดเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ สอดคล้อง
กับ Akbari, Seifoori, and Ahour (2018) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย เชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่รู้
แล้วกับสิ่งใหม่ การโต้ข้อเสนอแนะจากโต้ตอบของเพื่อนและผู้สอนทำให้ผู้เรียนแก้ไขข้อผิดพลาดให้ถูกต้องในระดับที่
สูงขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 – 4 ผู้เรียนได้พบความคิดในประเด็นที่เคยมองข้ามไป แล้วนำมาทบทวน และไตร่ตรองใหม่ผ่าน
การจัดลำดับความสำคัญของสิ่งที่แตกต่าง เป็นคู่เด่น ไม่สอดคล้อง หรือตรงกันข้าม ซึ่งการตั้งคำถามกับตนเอง และ
ทบทวนประเด็นนั้น ๆ เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ข้อมูล ตรวจสอบความคิดที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมในชั้นเรียน
และหลังการเรียนรู้อีก (Moule, Aveyard, & Goodman, 2016) เป็นการเสริมสร้างความสามารถในการสะท้อนคิด

ขั้นตอนที่ 5 การให้ผู้เรียนลงข้อสรุปของประเด็นวิพากษ์อีกครั้งโดยผ่านกระบวนการคิด และประมวลผลข้อมูลทั้ง
จากความรู้เดิม บทอ่าน วิดีทัศน์หรือสถานการณ์ และจากเพื่อนร่วมชั้นเรียน ผู้เรียนสามารถจัดเรียงข้อมูลและสร้าง
ความคิดใหม่ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเหมือนกับความรู้เดิมที่มี เป็นการพัฒนาความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ส่วน
บุคคลของผู้เรียน สอดคล้องกับที่ Boytchev (2015) กล่าวว่า ผู้เรียนจะมีกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้เมื่อได้ผ่าน
ช่วงของการทำความเข้าใจข้อมูล และสร้างความรู้ผ่านวิธีการที่หลากหลาย จนสร้างความรู้ใหม่ที่สร้างสรรค์ได้

1.1.3 บทอ่านและสถานการณ์ที่นำมาใช้ในรูปแบบการเรียนการสอนมีความหลากหลายและเหมาะสม ผู้สอน
เลือกบทอ่านหรือสถานการณ์ที่เป็นที่ถกเถียงอยู่ในกระแสของสังคม และทันสมัย แต่ยังคงมีความคลุมเครือหรือกำกวม
รวมทั้งเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงกับชีวิตและประสบการณ์จริงของผู้เรียน เช่น กรณีผู้เรียนเป็นนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา
สามารถเลือกเรื่องกิจกรรมรับน้อง การแต่งกายมาเรียนด้วยชุดไปรเวตหรือชุดเครื่องแบบ และอาชีพของคนยุคใหม่

บทอ่านและสถานการณ์ที่ใช้ควรพิจารณาจากช่วงวัย ประสบการณ์ร่วม และความสนใจของผู้เรียน ตลอดจนเป็นเรื่องที่มี
เจตนาแฝงของผู้ส่งสารเพื่อให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม และหาข้อสรุปร่วมกันในชั้นเรียน

1.2 โอกาสในการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้

การวิพากษ์เป็นความสามารถที่เกิดจากกระบวนการคิดจึงมีความสำคัญต่อผู้เรียนทุกคนทั้งในการเรียน การใช้
ชีวิต และการทำงานในอนาคต รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นจึงมีความเป็นไปได้ที่จะได้รับการนำไปใช้พัฒนา
ผู้เรียนทุกระดับการศึกษา ในการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ควรคำนึงถึงลักษณะเฉพาะ ความรู้และประสบการณ์
ร่วมของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนแต่ละช่วงวัยจะสามารถวิพากษ์เรื่องราวหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้กว้างขวางลึกซึ้งไม่เหมือนกัน
ผู้สอนจะต้องพิจารณาความรู้และประสบการณ์ร่วมของผู้เรียนเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบบรรลุ
วัตถุประสงค์

2. การอภิปรายผลเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอน

ในการประเมินคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนโดยทดลองนำร่องจำนวน 2 ครั้ง ผู้วิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ย
ความสามารถในการวิพากษ์หลังเรียนของผู้เรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน จากการสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน ผู้เรียนมี
พฤติกรรมแตกต่างกันในการทดลองแต่ละครั้ง กล่าวคือ ในการทดลองครั้งแรก ผู้เรียนยังไม่สามารถแสดงความคิดเห็นที่มี
เหตุผลในมุมมองของตนเองได้ตึกและฝึกปฏิบัติแต่ละกิจกรรมได้ช้ากว่าที่กำหนด แต่ในครั้งที่ 2 ผู้เรียนสามารถเลือก
ประเด็นที่จะนำมาพิจารณาแสดงความคิดเห็น โดยคิดในสิ่งที่ตนคุ้นเคย ตรงกันข้าม ชัดแย้งหรือไม่สอดคล้องกันได้ดียิ่งขึ้น
จนสามารถสร้างมุมมองใหม่ที่แตกต่างและมีเหตุผลรองรับ สอดคล้องกับที่ Open Polytechnic Kuratini (2014)
กล่าวว่า ผู้เรียนจะต้องสังเคราะห์หรือสร้างแนวคิดใหม่ในมุมมองของตนเองที่ตอบสนองประเด็นปัญหาอย่างมีเหตุผล ซึ่ง
อาจมีมากกว่าหนึ่งแนวคิดหรืออาจเลือกเพียงแนวคิดที่ดีที่สุดเพียงแนวคิดเดียว ดังนั้น ในการวิพากษ์ที่แตกต่างกันของ
ผู้เรียนทั้งการยืนยันมุมมองเดิม การลงความเห็นเพิ่มเติมจากเค้าความคิดเดิม และการลงความเห็นใหม่ เกิดจากการที่
ผู้เรียนแต่ละคนเชื่อมโยงประสบการณ์ และความรู้ที่ตนมี แล้วนำมาสะท้อนคิดจากประสบการณ์ใหม่มาสร้างมุมมองใหม่
ได้ไม่เหมือนกัน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

งานวิจัยนี้ พบว่า การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีโครงสร้างและแนวคิด
การโต้แย้งให้ประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหา การจัดกิจกรรมและบรรยากาศในการเรียนรู้
ดังนี้

1. ด้านผู้สอน ผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยคำนึงว่ารูปแบบการเรียนการสอนนี้มุ่ง
พัฒนาวิธีการคิดที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนความคิดในมุมมองของตน ผู้สอนควรรับฟังทุกความคิดของ
ผู้เรียน กรณีที่ผู้เรียนนำเสนอความคิดในปริมาณมากหรือให้มุมมองใหม่ แต่ยังไม่ชัดเจน ผู้สอนควรหาวิธีการคิด
โดยใช้เทคนิคการตั้งคำถาม กลวิธีการสอนที่กระตุ้นการเสริมต่อการเรียนรู้และสร้างความตื่นตัวให้ผู้เรียนต้องการแสวงหา
ความรู้ด้วยตนเอง
2. ด้านผู้เรียน การกระตุ้นให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม รวมทั้งเห็นคุณค่าของทุกความคิดเห็นที่เกิดขึ้นทั้งใน
และนอกห้องเรียน จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจความซับซ้อนของสถานการณ์และแสดงความคิดเห็นได้ลึกซึ้งมากขึ้น

3. ด้านเนื้อหา ผู้สอนควรปรับเนื้อหาหรือสถานการณ์ที่ใช้ให้มีความยากง่าย เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนและบริบททางสังคม และควรเลือกรื่องหรือใช้สถานการณ์ที่เป็นเรื่องสาธารณะเพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิพากษ์ได้อย่างกว้างขวาง

4. ด้านการจัดกิจกรรมและบรรยากาศในการเรียนรู้ ผู้สอนควรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก สร้างพื้นที่ปลอดภัยทางความคิด เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ โดยเน้นการเรียนรู้ร่วมกัน และการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) ผู้สอนควรระมัดระวังในการปรับแต่งและตัดสินความคิดของผู้เรียน เมื่อใช้ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน การให้ผู้เรียนร่วมมือกันเรียนรู้ โดยเปลี่ยนหน้าที่และสลับบทบาทในการทำงานทั้งการเป็นผู้นำผู้ตาม ผู้สนับสนุน และผู้คัดค้านความคิด จะทำให้ผู้เรียนยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ ผู้สอนจะต้องพิจารณาเวลาและจำนวนผู้เรียนเพื่อกำหนดรูปแบบการสร้างปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียน กรณีผู้เรียนมีจำนวนน้อย ควรกำหนดให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายกลุ่มย่อย แต่กรณีผู้เรียนมีจำนวนมาก ควรกำหนดประเด็นอภิปรายและให้ผู้เรียนอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนในรายวิชาเฉพาะที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนขบคิดในมุมมองต่าง ๆ อย่างกว้างขวางมากขึ้น เช่น ประเด็นทางวรรณกรรม วรรณคดี สังคม และการสื่อสาร
2. ควรศึกษาประสิทธิผลของการนำรูปแบบการเรียนการสอนนี้ที่มีผลต่อตัวแปรอื่น เช่น ความสามารถในการวิจารณ์ประเด็นทางสังคม การแสดงความคิดเห็น การคิดอย่างเป็นระบบ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. ควรศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิพากษ์เพิ่มเติม เช่น ทฤษฎีการศึกษาเชิงวิพากษ์ (Critical Pedagogy) การเรียนรู้เชิงวิพากษ์ (Critical literacy) และการฝึกปฏิบัติการสะท้อนคิด (reflective practice)

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้สนับสนุนทุน 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช รุ่นที่ 46 ขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษาหลักและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่กรุณาให้คำแนะนำในการทำวิจัยเป็นอย่างดี

บรรณานุกรม

- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- อรุณรัตน์ พิลาพันธ์โอภาท. (2547). *วาทวิพากษ์ตะวันตก (ค.ศ.1925-ปัจจุบัน) กับบริบทไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมสิน จตุพร. (2556). รื้อสร้างนิยามใหม่เกี่ยวกับความรู้ : มโนทัศน์การสร้างความรู้เชิงสังคมสู่สังคมนิยมเชิงสังคม ข้อคิดจากศาสตร์ด้านสังคมวิทยาการศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 15(2), 153-155.
- อัศวิน ณะนะปัด. (2558). *การพัฒนาทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ในหน่วยการเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- Adeosun, O., & Okafor, R. (2016). *Deconstruction as literature instruction strategy for critical thinking development in secondary schools. The African Symposium (TAS)*, 15(3), 124-141.
- Akbari, M., Seifoori, Z., & Ahour, T. (2018). Enhancing Comprehension and Production of Argumentation through Critical Thinking Awareness-Raising. *Linguæ & Rivista di lingue e culture moderne*, 16(2), 111-130.
- Anderson, L. W., & Bloom, B. S. (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives*. New York: Addison Wesley Longman.
- Boychev, P. (2015). Constructionism and Deconstructionism. *Constructivist Foundations*, 10(3), 6.
- Buranapatana, M. (2006). *Enhancing critical thinking of undergraduate Thai students through dialogic inquiry* (Doctoral dissertation). Australia: University of Canberra,
- Crowe, M. T., & O'Malley, J. (2006). Teaching critical reflection skills for advanced mental health nursing practice: A deconstructive–reconstructive approach. *Journal of advanced nursing*, 56(1), 79-87.
- Derrida, J. (1981). *Positions*. Chicago: University of Chicago Press.
- Johnson, E. A., & Fankhauser, S. C. (2018). Engaging in the Publication Process Improves Perceptions of Scientific Communication, Critique, and Career Skills Among Graduate Students. *Journal of microbiology & biology education*, 19(1). doi: 10.1128/jmbe.v19i1.1429
- Lin, S.-S., & Mintzes, J. J. (2010). Learning argumentation skills through instruction in socioscientific issues: The effect of ability level. *International Journal of Science and Mathematics Education*, 8(6), 993-1017.
- Metcalfe, M., Wilson, J., & Joham, C. (2002). *Critique skills as the core competency of IS academics*. Retrieved from <https://proceedings.informingscience.org/IS2002Proceedings/papers/metca100critiq.pdf>
- Moule, P., Aveyard, H., & Goodman, M. (2016). *Nursing research: An introduction*. Los Angeles: Sage.
- OECD. (2018). *The future of education and skills education 2030*. Retrieved from [https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20\(05.04.2018\).pdf](https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20(05.04.2018).pdf)
- Open Polytechnic Kuratini. (2014). *Thinking critically and evaluating information*. Retrieved from <https://www.openpolytechnic.ac.nz/current-students/study-tips-and-techniques/reading-and-research/thinking-critically-and-evaluating-information>
- Polat, H., Emre, F. B., & Aydoğan, N. (2016). The effect of the argumentation method on student success. *SHS Web of conferences*, 26(8) Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/301672802_The_effect_of_the_argumentation_method_on_student_success
- Rolfe, G. (2004). Deconstruction in a nutshell. *Nursing Philosophy*, 5(3), 274-276.
- Royle, N. (2003). *Jacques Derrida*. New York: Routledge.

- Simmons, N. (2013). Inquiry, Critique, and Dissemination of Knowledge: Graduate Students Contributing to Wikipedia. *Collected Essays on Learning and Teaching*, 6, 18-22.
- Smyrniou, Z., Petropoulou, E., & Sotiriou, M. (2015). Applying argumentation approach in STEM education: A case study of the European student parliaments project in Greece. *American Journal of Educational Research*, 3(12), 1618-1628.
- Sokhi-Bulley, B. (2013). Alternative methodologies: learning critique as a skill. *Law and Method*, 3(2), 6-23.
- Toulmin, S. E. (2003). *The uses of argument*. UK: Cambridge university press.
- Tyson, L. (2014). *Critical theory today: A user-friendly guide*. Newyork: Routledge.
- UNSW (2010). *Graduate Attributes*. Retrieved from https://teaching.unsw.edu.au/sites/default/files/upload-files/unsw-graduate-attributes_0.pdf

Translated Thai References

- Jatuporn, O. (2013). Bringing Knowledge Back In: From Social Constructivism to Social Realism in the Sociology of Education. *Journal of Education Naresuan University*, 15(2), 153-155.
- Pilun-Owad, O. (2004). *Western rhetorical criticism frameworks (A.D.1925-present)*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Srisa-Ard, B. (2017). *Basic research*. Bangkok: Suwiryasarn.
- Thanapud, A. (2015). *The development of grade-10 students' scientific argumentation skills through socioscientific issues approach in natural resources unit* (Master's thesis). Bangkok: Kasetsart University.